

Landes-Regierungs-Blatt

für das

Krakauer Verwaltungsgebiet.

Jahrgang 1858.

Erste Abtheilung.

XXXIX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 26. Oktober 1858.

DZIENNIK RZĄDU KRAJOWEGO

d l a

Okregu Administracyjnego Krakowskiego.

Rok 1858.

Oddział pierwszy.

Zeszyt XXXIX.

Wydany i rozesłany dnia 26. Października 1858.

167.

Kaiserliches Patent vom 29. September 1858,

(Reichs-Gesetz-Blatt, XLI. Stück, Nr. 167, ausgegeben am 7. Oktober 1858),

wirksam für den ganzen Umfang des Reiches,

womit ein neues Gesetz über die Ergänzung des Heeres erlassen, und vom 1. November 1858 an in Wirksamkeit gesetzt wird.

Wir Franz Joseph der Erste,
 von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;
 König von Ungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von
 Dalmatien, Kroatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König
 von Jerusalem &c.; Erzherzog von Oesterreich; Großherzog von Toscana und
 Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und
 der Bukowina; Großfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Her-
 zog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und
 Guastalla, von Anschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara;
 gefürsteter Graf von Habsburg und Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska;
 Fürst von Trient und Brigen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und
 in Istrien; Graf von Hohenems, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg &c.; Herr
 von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Großwojwod der Woj-
 wodschaft Serbien &c. &c.

Um die Ergänzung Unseres Heeres für das ganze Reich gleichmäßig zu regeln,
 haben Wir nach Vernehmung Unserer Minister und nach Anhörung Unseres Reichsra-
 thes dem beiliegenden Gesetze über die Ergänzung des Heeres Unsere Genehmigung er-
 theilt, und verordnen, mit Aufhebung aller hierüber bisher erlassenen Gesetze und Vor-
 schriften, daß dieses Gesetz vom 1. November 1858 im ganzen Reiche in Wirksamkeit
 zu treten habe.

Damit hiebei auch die Familienverhältnisse Jener berücksichtigt werden, welche nach
 den bisher bestandenen Bestimmungen von dem Eintritte in das Heer befreit waren, nach
 diesem Gesetze es aber nicht mehr sind, so wollen Wir solchen militärpflichtigen Indi-
 viduen die bisher genossene Befreiung auch unter der Wirksamkeit des neuen Gesetzes
 in dem Falle ferner belassen, wenn sie sich vor dem Tage der Kundmachung desselben
 verehelicht, und für die Erhaltung ihrer Gattin oder eines Kindes zu sorgen haben, vor-
 ausgesetzt, daß sie überhaupt die Erfüllung der Bedingungen nachweisen, von denen nach
 den bisherigen Vorschriften die Anerkennung des Befreiungstitels abhängig war

167.

Cesarski Patent z dnia 29. Września 1858,

(Dziennik Praw Państwa, Część XLI, Nr. 167, wydana dnia 7. Października 1858),

obowiązujący w całym Państwie,

mocą którego wydana zostaje nowa ustawa o uzupełnieniu wojska z dniem 1. Listopada w życie wchodząca.

My Franciszek Józef Pierwszy,
z Bożej łaski Cesarz Austryjcki;
Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi,
Kroacyi, Sławonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy
i t. d.; Arcyksiążę Austryi; Wielki Książę Toskany i Krakowa; Książę
Lotaryngii, Solnogradu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny;
Wielki Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii; Książę Górnego
i Dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświęcima
i Zatora, Cieszyna, Fryulu, Raguzy i Zadry; Uksiążęcony Hrabia
Habsburga i Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski; Książę Trydentu
i Bryksenu; Margrabia Górnej i Dolnej Łuzacyi i na Istrii; Hrabia
Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryje-
stu, Kattary i na Marchii Windyjskiej; Wielki Wojewoda Woje-
wództwa Serbii i t. d. i t. d.

Chcąc uregulować jednostajnie uzupełnienie Naszego wojska w całym Państwie uchwaliliśmy po wysłuchaniu Naszych Ministrów i zasięgnięciu zdania Naszej Rady Państwa załączoną ustawę o uzupełnieniu wojska, i rozporządzamy, znosząc wszelkie w tym przedmiocie dotąd wydane ustawy i przepisy, ażeby ustawa niniejsza weszła w życie w całym Państwie z dniem 1. Listopada 1858 r.

Ażeby przytém także uwzględnione były stósunki familijne onych, którzy wedle dotychczasowych przepisów od wojska uwolnieni byli, wedle niniejszej ustawy zaś już nie są, pozostawiamy nadal takowym wojskowości ulegającym indywiduom także i pod działalnością nowój ustawy dotychczas doznawaną wolność w tym przypadku, jeżeli przed dniem obwieszczenia onéjże weszli w śluby małżeńskie, oraz obowiązek na sobie mają utrzymania małżonki lub dziecka, pod tém zastrzeżeniem, jeżeli wykazali wypełnienie warunków, od których wedle dotychczasowych przepisów zależało przyznanie tytułu uwolnienia.

Unser Minister des Innern hat im Einvernehmen mit Unserem Armeo-Ober-Com-mando die zur Ausführung dieses Gesetzes erforderlichen Verfügungen zu erlassen.

Gegeben in Unserem Lustschlosse zu Layenburg am neunundzwanzigsten Monatsstage September, im Eintausend achthundert achtundfünfzigsten, Unsererer Reiche im zehnten Jahre.

Franz Joseph m. p.

Graf von **Buol-Schauenstein** m. p. Freiherr von **Bach** m. p.

Graf von **Grünne** F. M. L. und General-Adjutant, m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:

Freih. von **Ranfonnet** m. p.

G e s e t z

über die Ergänzung des Heeres.

Erstes Hauptstück.

Allgemeine Bestimmungen.

§. 1.

Das Heer wird ergänzt:

- a) Durch die Einreihung der Zöglinge der Militärbildungs-Anstalten;
- b) durch freiwilligen Eintritt;
- c) durch die Stellung nach der Reihe der Altersklassen und des Ranges;
- d) durch die Stellung von Amtswegen (§§. 44, 45, 46);
- e) durch die freiwillige Erneuerung der bereits erfüllten Dienstverpflichtung.

§. 2.

Zum Eintritte in das Heer wird erfordert:

- a) Die österreichische Staatsbürgerschaft;
- b) die zur Leistung der Dienste im Heere nöthige geistige und körperliche Eignung, insbesondere die Körpergröße von mindestens sechzig Zoll Wiener Maß für die erste und zweite Altersklasse und von mindestens einundsechzig Zoll für die höheren Altersklassen; Matrosen und Schiffshandwerker werden ohne Rücksicht auf ihre Körpergröße zur kaiserlichen Marine angenommen;

Nasz Minister Spraw Wewnętrznych wydać ma w porozumieniu z Naszą naczelną Komendą wojskową rozporządzenia, jakich przeprowadzenie niniejszej ustawy wymaga.

Dan w Naszym zamku w Laxenburgu dnia dwudziestego dziewiątego miesiąca Września, roku tysiąc ośmset pięćdziesiątego ósmego, Naszego Panowania dziesiątego.

Franciszek Józef m. p.

Hrabia **Buol-Schauenstein** m. p. Baron **Bach** m. p.

Hrabia **Grünne** F. M. P. i generał-adjutant m. p.

Z Najwyższego Rozkazu:

Baron **Ransonet** m. p.

U s t a w a

o uzupełnieniu wojska.

Rozdział pierwszy.

Postanowienia ogólne.

§. 1.

Wojsko uzupełnione będzie:

- a) przez wcielenie elewów z zakładów wojskowo-edukacyjnych;
- b) przez dobrowolne wstąpienie;
- c) przez odstawienie z kolei klas wieku i losu;
- d) przez odstawienie z urzędu (§§. 44, 45, 46);
- e) przez dobrowolne odnowienie obowiązku służbowego już wypełnionego.

§. 2.

Dla wstąpienia do wojska żąda się wykazu:

- a) Austrijskiego obywatelstwa;
- b) potrzebnego do pełnienia służby w wojsku uzdolnienia tak umysłowego jak cielesnego, mianowicie wzrostu przynajmniej sześćdziesięciu cali wiedeńskiej miary w pierwszej i drugiej klasie wieku, lub też najmniej cali sześćdziesięciu i jednego w wyższych klasach wieku; do marynarki Cesarskiej przyjęci będą majtkowie i rzemieślnicy okrętowi bez względu na wzrost;

c) ein Alter von wenigstens vollen fünfzehn und von höchstens sechsunddreißig Jahren; Männern, welche bereits im Heere gedient haben, wird noch mit vierzig Jahren der Wiedereintritt in das Heer gestattet.

Ausländer können nur mit Allerhöchster Bewilligung und nur unter den für Inländer bestehenden Verpflichtungen zum Heeresdienste zugelassen werden, wenn sie sich mit der unbedingten Erlaubniß ihrer Regierung hiezu in dem an das Armee-, bezüglich Marine-Ober-Commando, zu richtenden Ansuchen ausweisen.

§. 3.

Die Pflicht zum Eintritte in das Heer ist allgemein, sie beginnt mit dem ersten Jänner des auf das vollendete zwanzigste Lebensjahr folgenden Jahres und dauert durch sieben Jahre. Befreiungen von der Pflicht zum Eintritte finden nur in den im IV. Hauptstücke dieses Gesetzes bezeichneten Fällen Statt.

§. 4.

Die Heeresergänzung durch die Stellung erfolgt jedes Jahr in den Monaten Februar, März und April.

§. 5.

Die auf jedem Stellungsbezirk entfallende Zahl der Ergänzungsmannschaft ist vollständig und in der Regel aus der ersten und sohin zweiten Altersklasse und erst so weit als unumgänglich nothwendig wird, mit stufenweiser Benützung der höheren Altersklasse zu stellen.

Bei gewöhnlichen Heeresergänzungen soll, den unten bemerkten Fall ausgenommen, über die fünfte Altersklasse nicht vorgeschritten werden.

Die Ergänzungsmannschaft wird zwar stets nach der Ziffer der Gesamtbevölkerung, jedoch zugleich mit Bedachtnahme auf die erprobte Leistungsfähigkeit vertheilt, und es ist, falls ein Stellungsbezirk die auf ihn entfallene Ergänzungsmannschaft aus den ersten fünf Altersklassen aufzubringen nicht vermöchte, der Rest auf die übrigen Stellungsbezirke desselben Heeres-Ergänzungsbezirktes zu vertheilen.

Sollten hierbei die ersten fünf Altersklassen nicht ausreichen, so kann nach Bedarf auch die sechste und endlich die siebente Altersklasse beigezogen werden.

Es sind daher stets so viele Altersklassen zur Stellung zu berufen, als muthmaßlich zur Deckung des Bedarfes an Ergänzungsmannschaft erfordert werden.

Jeder Waffengattung und jedem Truppenkörper werden die hiefür am meisten Geeigneten mit thunlichster Beachtung der Wünsche der Gestellten aus dem Ergänzungsbezirke zugewiesen.

§. 6.

Die Dienstpflicht im Heere beginnt mit dem Tage des abgelegten Fahneneides und dauert acht Jahre (§. 42); nach deren Vollendung nur noch die im Reservestatute vom

c) wieku przynajmniej pełnych lat piętnastu a najdalej trzydziestu sześciu; indywiduom, które już w wojsku służyły, wolno będzie wstąpić znowu do wojska nawet w wieku lat czterdziestu.

Cudzoziemcy przypuszczeni być mogą do wojska tylko za Najwyższym dozwoleńiem i tylko pod zobowiązaniami, dla krajowców istniejącymi, jeżeli wykazują bezwarunkowe zezwolenie do tego ze strony Rządu swego w podaniu, wystósowaném do nadkomendy wojskowej, a względnie naczelnój komendy marynarskiej.

§. 3.

Obowiązek wojskowości jest powszechny, biorąc początek od pierwszego Stycznia roku wieku, następującego po ukończonym dwudziestym a trwając lat siedm. Uwolnienia od obowiązku tego mają miejsce tylko w przypadkach w rozdziale IV niniejszej ustawy oznaczonych.

§. 4.

Uzupełnienie wojska przez odstawienie odbywać się ma każdego roku w miesiącach Lutym, Marcu, i Kwietniu.

§. 5.

Liczba ludzi uzupełnienia, przypadająca na każdy poszczególny okrąg odstawczy, powinna zupełnie być odstawiona, a to w powszechności z pierwszej a potem drugiej klasy wieku, zaś z stopniowém użyciem wyższych klas wieku o tyle dopięro, o ile niezbędna potrzeba tego wymagać będzie.

Przy zwyczajnych uzupełnieniach wojska, wyjąwszy niżej wymieniony przypadek, nie wolno nad piątą klasę wieku postępować.

Ludzie uzupełnienia będą wprawdzie zawsze rozdzieleni wedle cyfry ogólnej ludności, wszakże oraz z uwzględnieniem doświadczonej zdolności służbowej, a więc, gdyby który okrąg odstawczy nie był w stanie dostarczyć przypadającej nań liczby ludzi uzupełnienia z pierwszych pięciu klas wieku, reszta rozdzieloną być ma na inne okręgi odstawcze tego samego okręgu uzupełnienia wojskowego.

Gdyby temu nie uczyniły zadosyć pierwsze pięć klas wieku, wówczas wedle potrzeby może także i szósta a nakoniec siódma klasa wieku być zaciągnięta.

Powolać przeto należy zawsze tyle klas wieku, ile domniemalnie potrzeba wymagać będzie do pokrycia kontyngentu uzupełnienia.

Z okręgu uzupełnienia przydzieleni będą do każdego rodzaju broni i do każdego korpusu wojska najwięcej ku temu usposobieni z uwzględnieniem ile możności życzeń odstawionych.

§. 6.

Obowiązek służbowy w wojsku bierze początek z dniem złożonej na chorągiew przysięgi i trwa lat ośm (§. 42); po których ukończeniu wypełniony być ma

31. Juli 1852 *) bestimmte Reservspflicht zu erfüllen ist.

§. 7.

Eine Reisebewilligung über die Zeit des Beginnes der Stellung hinaus (§. 4) darf einem noch in der ersten oder zweiten Altersklasse stehenden oder während der Reise in die erste Altersklasse tretenden Stellungspflichtigen— eine nachgewiesene Nothwendigkeit der Reise ausgenommen— von der politischen Behörde nur ertheilt werden, wenn er für den Heeresdienst offenkundig untauglich oder von demselben von Amtswegen befreit ist (§. 26), oder bereits von einer Stellungscommission als für immer untauglich erkannt wurde.

Hat die Reise im Inlande stattzufinden, und ist nicht thunlich die Reisebewilligung auf einen bestimmten Ort zu beschränken, so darf sie nur gegen die Verpflichtung ertheilt werden, daß der Reisende vom Beginne der Stellung an bis zu deren Beendigung (§. 4) den Vorstand der Gemeinde, zu welcher er bei der Stellung gehört, von seinem Aufenthalte in Kenntniß erhält.

Gehört der Stellungspflichtige bereits den höheren Altersklassen an, so sind die Bestimmungen dieses Paragraphes nur in dem Falle zu beobachten, wenn die Altersklasse des Stellungspflichtigen für eine bevorstehende Stellung bereits aufgerufen worden wäre (§. 5).

§. 8.

Wer vom Eintritte in das Heer nicht gesetzlich befreit oder zum Heeresdienste nicht offenkundig (§. 26) oder nicht nach dem Erkenntnisse einer Stellungscommission für immer untauglich ist, darf sich vor dem Austritte aus der zweiten Altersklasse nicht verhebelichen.

Eine ausnahmsweise Ehebewilligung im Falle vorhandener, besonders rücksichtswürdiger Umstände zu ertheilen, ist die politische Landesstelle ermächtigt, jedoch begründet diese Bewilligung keine Befreiung von der Stellungspflicht während der ersten und zweiten Altersklasse.

§. 9.

Wer einen in den aufgerufenen Altersklassen Stehenden (§. 5) in Unterstand hat, ist gehalten, ihn im Laufe der letzten Woche vor dem Beginne der Stellung dem Gemeindevorstande zu melden, wer aber einen solchen während der Stellung in Unterstand nimmt, hat diese Meldung binnen 24 Stunden zu machen.

Der Gemeindevorstand wird verpflichtet, diese Meldungen ohne Verzug der vorgesetzten politischen Behörde zur Kenntniß zu bringen.

*) Reichs-Gesetz-Blatt vom Jahre 1852, XLVII. Stück, Nr. 153, (Allgemeines Landes-Gesetz- und Regierungsblatt für das Kronland Galizien und Lodomerien, Jahrgang 1852, XXVII. Stück, Nr. 181, Seite 429).

jeszcze obowiązek rezerwowy, wskazany w statucie rezerwowym z dnia 31. Lipca 1852 r. *).

§. 7.

Pozwolenie do podróży po za czas początku odstawy (§. 4) nie może władza polityczna, wyjąwszy wykazaną potrzebę podróży, udzielać zobowiązanemu do odstawy, stojącemu jeszcze w drugiej klasie wieku, albo podczas podróży wstępującemu do pierwszej klasy wieku, chyba wtenczas tylko, gdy do służby wojskowej jest powszechnie za niezdolnego uznany, lub od takowej z urzędu uwolnionym (§. 26), lub też gdy za niezdolnego na zawsze uznany został przez komisję odstawczą.

Jeżeli podróż w tutejszym kraju ma mieć miejsce, a pozwolenie do podróży nie może być ograniczone na pewne miejsce, natedy takowe tylko z tém zobowiązaniem może być udzielone, żeby podróżujący od początku odstawy aż do jęj ukończenia (§. 4) zawiadamiał o swoim pobycie przełożonego gminy, do której w czasie odstawy należy.

Jeżeli zobowiązany do odstawy należy już do wyższych klas wieku, wówczas postanowienia paragrafu tego w tym razie tylko zachowane być mają, gdy klasa wieku ulegającego odstawie powołaną jest do odstawy przypadającęj.

§. 8.

Kto od wojskowości nie jest prawnie uwolnionym, lub do służby wojskowej nie jest ani wedle powszechnego uznania (§. 26) ani też wedle uznania komisji odstawczęj na zawsze niezdolnym, nie może się ożenić przed wystąpieniem z drugiej klasy wieku.

W razie zachodzących, na szczególne uwzględnienie zasługujących okoliczności prawo ma polityczna władza krajowa udzielić pozwolenie do zawarcia małżeństwa, wszelako takowe nie uwalnia od obowiązku odstawy podczas pierwszej i drugiej klasy wieku.

§. 9.

Kto u siebie mieści zostającę w powołanych klasach wieku (§. 5), obowiązany jest meldować go w ciągu ostatniego tygodnia przed początkiem odstawy u przełożonego gminy, kto zaś takowemu pobyt daje podczas odstawy, meldunek ten zrobić ma w ciągu godzin 24.

Przełożony gminy obowiązany jest, zgłoszenia takowe bezzwłocznie do wiadomości podać władzy politycznej.

*) Dziennik Praw Państwa z roku 1852, Część XLVII, Nr. 153, (Powszechny Dziennik Praw krajowych i rządowych dla Kraju koronnego Galicyi i Lodomeryi, Rok 1852, Część XXVII, Nr. 181, Stron. 429).

Zweites Hauptstück.

Von der Einreihung der Zöglinge der Militär-Bildungsanstalten.

§. 10.

Die Einreihung der aus den Militär-Bildungsanstalten austretenden Zöglinge wird durch die Militärbehörden nach den hierüber bestehenden besonderen Vorschriften bewirkt.

Drittes Hauptstück.

Von dem freiwilligen Eintritte in das Heer.

§. 11.

Dem freiwillig in das Heer Eintretenden ist gestattet, sich den Truppenkörper, in dem er dienen will, zu wählen, vorausgesetzt, daß er die Eignung für ihn besitzt.

§. 12.

Jenen Stellungspflichtigen, welche durch das Los zum Heeresdienste bereits berufen sind, ist der freiwillige Eintritt während derstellungsperiode nicht gestattet.

Viertes Hauptstück.

Befreiung von der Pflicht zum Eintritte in das Heer.

§. 13.

Die Befreiung von der Pflicht zum Eintritte in das Heer erhält:

1. der einzige Sohn eines 70 Jahre alten Vaters, oder einer verwitweten Mutter,
2. nach dem Tode beider Eltern der einzige Enkel eines 70 Jahre zählenden Großvaters oder einer verwitweten Großmutter,
3. der einzige Bruder ganz verwaister Geschwister.

Es hat jedoch nur jener einzige Sohn, Enkel oder Bruder auf die Befreiung Anspruch, welcher

- a) ein ehelicher und leiblicher ist, und
- b) von dessen Anwesenheit in der Familie die Erhaltung seiner Eltern, Großeltern oder Geschwister abhängt, so lange er diese Verbindlichkeit erfüllt.

Dem Alter von 70 Jahren werden unheilbare geistige oder körperliche Gebrechen gleichgehalten, sobald selbe zu jedem Erwerbe unfähig machen.

Gleich einem einzigen Sohne, Enkel oder Bruder wird auch Jener behandelt, dessen einziger Bruder oder übrige Brüder

- aa) im Heere, wenn auch nur als Reservemänner, jedoch nicht als Stellvertreter, dienen, oder
- bb) jünger als 15 Jahre, oder endlich

Rozdział drugi.

O wcieleniu elewów z zakładów wojskowo-edukacyjnych.

§. 10.

Wcielenie elewów występujących z zakładów wojskowych edukacyjnych odbywać się będzie przez władze wojskowe wedle szczególnych przepisów, w tej mierze istniejących.

Rozdział trzeci.

O dobrowolném wstąpieniu do wojska.

§. 11.

Dobrowolnie wstępującemu do wojska wolno jest, wybrać sobie ten korpus wojska, w którym służyć chce, przypuściwszy, że ma zdolności do tego.

§. 12.

Indywiduom odstawie ulegającym, a przez los już do służby wojskowej powołanym, nie służy prawo dobrowolnego wstąpienia podczas peryjodu odstawczego.

Rozdział czwarty.

Uwolnienie od obowiązku wojskowości.

§. 13.

Uwolnienie od wojska otrzyma:

1. jedynek 70-letniego ojca, lub owdowiałej matki,
2. po zejściu obojga rodziców jedyny wnuk 70-letniego dziada lub owdowiałej babki,
3. jedyny brat zupełnie osieroconego rodzeństwa.

Wszelako prawo do uwolnienia ma tylko ten jedyny syn, wnuk lub brat, który

a) jest łoża prawego i rodzonym, tudzież

b) od którego obecności we familii zależy utrzymanie rodziców, dziadostwa lub rodzeństwa, jak długo wypełnia obowiązek ten.

Na równi z wiekiem lat 70 stoją, nieuleczone ułomności umysłowe lub cielesne, skoro takowe niezdolnym czynią do wszelkiego zarobku.

Podobnie jak jedyny syn, wnuk lub brat traktowany będzie i ten, którego jedyny brat lub wszysey inni bracia:

aa) we wojsku służą choćby tylko jako rezerwowi, atoliż nie jako zastępcy, albo

bb) nie liczą lat 15, albo nakoniec

cc) wegen unheilbaren geistigen oder körperlichen Gebrechen zu jedem Erwerbe unfähig sind.

4. Wer nach seinem Austritte aus der zweiten Altersklasse, oder wenn gleich früher mit Bewilligung der politischen Landesstelle (§. 8) geheirathet und die zweite Altersklasse überschritten hat, wenn in beiden Fällen die Gattin oder ein Kind am Leben und er zu deren Erhaltung zu Hause unentbehrlich ist.

§. 14.

5. Die Geistlichen der katholischen Kirche ohne Unterschied des Ritus, sobald sie eine der höheren Weihen erhalten haben.

6. Die Candidaten des geistlichen Standes der katholischen Kirche ohne Unterschied des Ritus, welche

- a) von dem Ordinarius einer Diöcese in sein Priesterseminar aufgenommen, die Theologie studiren, oder
- b) den theologischen Studien an einer öffentlichen Studienanstalt als Externisten obliegen, jedoch sich mit der Zusicherung eines Diöcesan-Vorstandes, sie nach absolvirten Studien in seinen Diöcesanclerus aufnehmen zu wollen und mit den Studienzeugnissen ausweisen, daß sie in dem letzten Studienjahre nebst der guten Sittenklasse aus allen obligaten Lehrgegenständen wenigstens die erste Fortgangsklasse erhalten haben; dann
- c) die Candidaten des geistlichen Standes, welche in einem von der Kirche approbirten Orden angekleidet sind, endlich
- d) jene Candidaten des geistlichen Standes des griechischen Ritus, welche ihre theologischen Studien bereits vollendet, aber die Weihen noch nicht empfangen haben, wenn sie sich mit einem Zeugnisse ihres Ordinariates, daß sie noch Cleriker seiner Diöcese sind, ausweisen.

Die Befreiung vom Eintritte in das Heer hat ferner den Laienbrüdern kirchlich approbirter Orden, und zwar sowohl nach abgelegter Profess, als auch während des Noviziates zuzukommen.

§. 15.

7. Die griechisch-nicht-unirten Geistlichen in gleichem Falle wie jene der katholischen Kirche (§. 14, Z. 5).

8. Die Candidaten des geistlichen Standes und die Laienbrüder des griechisch-nicht-unirten Glaubensbekenntnisses nach denselben Bestimmungen wie jene der katholischen Kirche (§. 14, Z. 6).

§. 16.

9. Die Seelsorger der übrigen gesetzlich anerkannten christlichen Religionsbekenntnisse.

10. Die Candidaten des geistlichen Standes der augsbургischen und der helvetischen Confession, dann des unitarischen Glaubensbekenntnisses, wenn sie sich

cc) z powodu nieuleczonych ułomności umysłowych lub cielesnych do wszelkiego zarobku niezdolnymi są.

4. Kto po przestąpieniu drugiej klasy wieku, albo też choćby i pierwój za zezwoleniem politycznej władzy krajowej (§. 8) się ożenił, zaś drugą wieku klasę już przeszedł, jeżeli w jednym jak drugim razie małżonka lub dziecię jest przy życiu, do utrzymania których jest niezbędnie potrzebnym.

§. 14.

5. Duchowni kościoła katolickiego bez różnicy obrządku, skoro otrzymali, jedno z wyświęceń wyższych.

6. Kandydaci stanu duchownego kościoła katolickiego bez różnicy obrządku którzy

- a) od ordynaryjusza dyjecezyi do seminaryjum księskiego przyjęci, teologii słuchają, albo
- b) teologicznym studjom jako externiści w publicznym zakładzie naukowym się oddają, jeżeli wykażą zapewnienie przełożonego dyjecezyi, że on ich po ukończonych studjach przyjąć chce do duchowieństwa swego dyjecezalnego, oraz świadectwami naukowemi, że w ostatnim roku szkolnym oprócz dobrej klasy obyczajowej otrzymali ze wszystkich obowiązkowych przedmiotów naukowych przynajmniej pierwszą klasę postępową; tudzież
- c) kandydaci stanu duchownego, którzy do jednego z zakonów przez kościół aprobowanych wstąpili, nakoniec
- d) owi kandydaci duchownego stanu obrządku greckiego, którzy już teologiczne studya ukończyli, lecz wyświęceń jeszcze nie otrzymali, jeżeli się wykażą świadectwem ordynaryjatu swego, iż jeszcze są klerykami dyjecezyi tegoż.

Uwolnienie od wojska przysłuża dalej lajkom zakonów kościelnie aprobowanych, a to nie tylko po złożonym profesie, lecz także i podczas nowicyjatu.

§. 15.

7. Duchowni grecko-nieunicycy w tym samym razie, jak duchowni kościoła katolickiego (§. 14, L. 5).

8. Kandydaci stanu duchownego i lajcy wyznania greckiego nieunickiego wedle tych samych postanowień, jak kandydaci kościoła katolickiego (§. 14, L. 6).

§. 16.

9. Duchowni innych prawnie uznanych wyznań chrześcijańskich.

10. Kandydaci duchownego stanu wyznania augsburgskiego i helweckiego, tudzież wyznania unitarnego, jeżeli się

- a) mit einem von ihrem Superintendenten oder seinem Stellvertreter bestätigten Zeugnisse des Vorstehers einer theologischen Lehranstalt darüber ausweisen, daß sie mit entsprechendem Fleiße und Erfolge den theologischen Studien obliegen, und hinsichtlich ihres Betragens nichts Nachtheiliges vorkam, oder wenn sie
- b) mit einem Zeugnisse ihres Superintendenten oder seines Stellvertreters den Nachweis darüber liefern, daß sie die theologischen Studien nach den für diese Superintendentenz geltenden Vorschriften vor längstens drei Jahren mit gutem Erfolge vollendet haben, noch unter die Candidaten des geistlichen Standes gehören und ihrerseits alles erfüllten, was nach den bestehenden Vorschriften von ihnen gefordert wird, um eine Anstellung in der Seelsorge erhalten zu können.

§. 17.

11. Die Rabbiner.

12. Die Candidaten des Rabbinats

- a) während sie sich in einer von der Regierung als öffentliche Anstalt anerkannten Rabbinatschule befinden, wenn sie sich über ihre tadellose Aufführung und über den guten Fortgang ihrer Studien ausweisen, dann
- b) durch drei Jahre, nachdem sie ihre Studien an einer solchen Schule erfolgreich beendet haben, wenn sie sich über ihre Eignung als Rabbiner angestellt zu werden, mit dem Zeugnisse eines Rabbiners und über ihr Wohlverhalten, sowie über den Umstand, daß sie noch unter die Candidaten des Rabbinats gehören, mit dem Zeugnisse ihrer politischen Bezirksbehörde ausweisen.

§. 18.

13. Die Beamten des Staates, mit Einschluß der beeideten Conceptspraktikanten und der beeideten Cleren der Staatsbehörden.

14. Die Beamten der öffentlichen Fonde, der Landesvertretungen und der mit der politischen Verwaltung betrauten Gemeindeämter, wenn für die Dienstestelle dieser Beamten der Nachweis der Vollendung der rechts- und staatswissenschaftlichen Studien erfordert wird.

§. 19.

15. Die Professoren und Lehrer an öffentlichen oder mit dem Rechte der Öffentlichkeit ausgestatteten Unterrichtsanstalten mit Einschluß der Volksschulen, wenn sie von der Schulbehörde bleibend angestellt sind.

16. Die an österreichischen Universitäten graduirten Doctoren aller Facultäten.

§. 20.

17. Die ordentlichen und öffentlichen Studirenden an einer Universität, einer Rechtsakademie, an der orientalischen Akademie in Wien, an einem Obergymnasium und an einer Bergakademie,

- a) wykażą świadectwem przełożonego w zakładzie naukowym teologicznym potwierdzonym przez superintendenta lub zastępcę jego, iż z odpowiednią aplikacją i dobrym postępem do studyjów teologicznych się przykładają, i że pod względem ich zachowania się nie zachodzi nic szkodliwego, albo jeżeli
- b) świadectwem superintendenta swego lub zastępcy jego wykażą, iż najdalej przed trzema laty z dobrym postępem ukończyli studia teologiczne wedle przepisów, dla téjże superintendencji moc mających, oraz że jeszcze do kandydatów stanu duchownego należą, i ze swój strony wszystko wypełnili, co wedle istniejących przepisów od nich żądanem jest, by otrzymać mogli posadę w starownictwie duchowném.

§. 17.

11. Rabiri.

12. Kandydaci rabinatu

- a) jeżeli znajdują się w jednej z szkół rabinackich, uznanych przez Rząd jako zakład publiczny, a oraz wykazują beznaganne zachowanie się i dobry postęp w naukach, tudzież
- b) przez ciąg lat trzech po ukończeniu studyjów z dobrym skutkiem w szkole takowej, jeżeli względem uzdolnienia swego na rabinów wykażą się świadectwem rabina, oraz świadectwem politycznej władzy swój powiatowej, że beznagannie się zachowują i jeszcze do kandydatów rabinatu należą.

§. 18.

13. Urzędnicy Państwa, łącznie z zaprzysiężonymi praktykantami koncepcyjnymi i zaprzysiężonymi elewami władz rządowych.

14. Urzędnicy funduszów publicznych, zastępstw krajowych i urzędów gminnych, polityczną administracyję poleconą sobie mających, jeżeli do posady tych urzędników wymaga się wykazu ukończenia nauk prawniczo-politycznych.

§. 19.

15. Profesorowie i nauczyciele w zakładach naukowych publicznych, lub praco publiczności posiadających łącznie z szkołami ludowymi, jeżeli stanowczo są ustanowieni przez władzę szkolną.

16. Doktorzy każdego wydziału, graduowani na wszechnicach austryjackich.

§. 20.

17. Zwyczajni i publiczni uczniowie uniwersytetu, akademii prawniczej, akademii oryentalnej we Wiedniu, wyższego gimnazjum lub akademii górniczej,

- a) wenn sie sich über ein tadelloses sittliches Betragen und mit der allgemeinen Vorzugsclasse oder, wo eine solche allgemeine Classe nicht gegeben wird, mit durchaus Vorzugsclassen im Fortgange ausweisen.

Maturitätszeugnisse über das vollendete Gymnasium werden diesen Nachweisen gleich gehalten.

- b) Studirende, welche im Vorjahre sich an einer Studienanstalt befanden, wo halb- oder ganzjährige Prüfungen nicht stattfinden, müssen nachweisen, daß sie im nächstverfloffenen Studienjahre in disciplinärer Hinsicht tadellos waren, und durch ein Colloquium über jedes Hauptfach darthun, daß sie den Unterricht mit ausgezeichnetem Fortgange genossen haben.
- c) Für Hörer der rechts- und staatswissenschaftlichen Studien genügt auch das Zeugniß über eine für das vorangegangene Jahr mit dem Ergebnisse der Befähigung zurückgelegte Staatsprüfung.

Die vorstehenden Befreiungen bleiben den Studirenden noch bei der ersten Stellung nach Vollendung ihrer Studien, den Doctoranden und den Lehramts-Candidaten für Gymnasien noch durch zwei Jahre wirksam, wenn Erstere jährlich wenigstens Eine strenge Prüfung ablegen, und Letztere im zweiten Jahre das Lehrfähigkeitszeugniß beibringen.

§. 21.

18. Die Eigenthümer von ererbten untheilbaren Bauerwirthschaften, wenn sie auf selben den ordentlichen Wohnsitz haben, ihre Bewirthschaftung selbst besorgen, und das Grunderträgniß der Wirthschaft zur selbständigen Erhaltung einer Familie von fünf Personen zureicht.

19. Der einzige Sohn oder in Ermanglung eines Sohnes der einzige Enkel des Besizers oder der verwitweten Besizerin einer der in diesem Paragraphen bezeichneten Bauerwirthschaften, wenn unter den, sowohl in Beziehung auf den Besizer oder die Besizerin als auch rücksichtlich des Sohnes oder Enkels im §. 13 bestimmten Verhältnissen im Falle der Stellung dieses Sohnes oder Enkels die Wirthschaft in Verfall gerathen müßte.

§. 22.

Magister und Patrone der Chirurgie, diplomirte Pharmaceuten und Thierärzte haben, im Falle sie das Loß zum Eintritte in das Heer trifft, soweit als thunlich nur feldärztliche Dienste zu leisten.

§. 23.

Ueber die Befreiung vom Eintritte in das Heer durch Ertrag der Befreiungstaxe bestimmt die Vorschrift vom 21. Februar 1856 *).

*) Reichs-Gesetz-Blatt vom Jahre 1856, VII. Stück, Nr. 27. (Landes-Regierungs-Blatt für das Krafauer Verwaltungsgebiet, Jahrgang 1856, Erste Abtheilung, VII. Stück, Nr. 32, Seite 35).

a) jeżeli wykazują nienaganne zachowanie moralne oraz ogólną klasę odznaczającą, lub też gdzie taka ogólna klasyfikacja nie jest używaną, ze wszystkich przedmiotów klasy odznaczające.

Świadectwa dojrzałości z ukończonego gimnazyjum na równi są z wykazami takowemi.

b) Uczniowie, którzy w przedroczu znajdowali się w zakładzie naukowym, gdzie nie mają miejsca ani egzamina półroczne, ani całoroczne, wykazać muszą, iż w upłynionym właśnie roku szkolnym nienagannie się zachowali pod względem dyscyplinarnym, oraz przez colloquium z każdego głównego zawodu udowodnić, iż poświęcali się nauce z postępem celującym.

c) Dla słuchaczy nauk prawniczo-politycznych dostatecznym jest także świadectwo złożonego egzaminu rządowego na rok poprzedzający ze skutkiem uzdolnienia.

Powyższe uwolnienia pozostają w mocy dla uczniów jeszcze przy pierwszej odstawie po ukończeniu studyjów, dla doktorandów i kandydatów na urząd nauczycielski gimnazjalny jeszcze przez lat dwa, jeżeli owi przynajmniej jedno rygorozum odbyli, ci zaś w drugim roku świadectwo uzdolnienia naukowego przedłożyli.

§. 21.

18. Właściciele odziedziczonych niepodzielnych gospodarstw chłopskich, jeżeli z takowemi zwyczajnie łączą zamieszkanie, gospodarstwo swe sami prowadzą, i dochód gruntowy gospodarstwa dostatecznym jest do samodzielnego utrzymania rodziny z pięciu osób składającej się.

19. Jedyny syn lub w braku syna jedyny wnuk posiadacza lub o wdowiałej posiadicielki gospodarstwa chłopskiego, w niniejszym paragrafie wymienionego, gdyby pod okolicznościami, tak co do posiadacza lub posiadicielki, jako też co do syna lub wnuka w §. 13. wskazanemi, w razie odstawy syna lub wnuka takowego gospodarstwo upaść musiało.

§. 22.

Magistrowie i patronowie chirurgii, dyplomowani farmaceuci i weterynarze, gdyby na nich padł los do odstawy, pełnić będą o ile możności tylko służby polowo-lécarskie.

§. 23.

Względem uwolnienia od wojska przez złożenie taksy stanowi przepis z dnia 21. Lutego 1856 r.*).

*) Dziennik Praw Państwa z roku 1856, Część VII, Nr. 27. (Dziennik Rządu Krajowego dla Okręgu Administracyjnego Krakowskiego, Rok 1856, Oddział pierwszy, Zeszyt VII, Nr. 32, Strona 35.

§. 24.

Wer auf der Grundlage einer der, in den §§. 14 bis einschließlich 20 enthaltenen Bestimmungen vom Eintritte in das Heer befreit worden war und diesen Befreiungstitel später aufgibt, oder die Bedingung desselben zu erfüllen unterläßt, ohne einen anderen erlangt zu haben, unterliegt während der im §. 3 festgesetzten Jahre der Pflicht zum Eintritte in das Heer in jener Altersklasse, in welcher er die angesprochene Befreiung erlangt hatte (§. 30).

V. Hauptstück.

Verfahren bei der Stellung.

§. 25.

Die politische Bezirksbehörde verfaßt mit Hilfe der Gemeinden und der Matrikenführer die Verzeichnisse der in jeder Gemeinde nach der Zuständigkeit zur Stellung Berufenen, und bezeichnet die offenkundig Untauglichen, und die von Amtswegen zu Befreienden.

§. 26.

Als offenkundig untauglich sind von der Bezirksbehörde jene Stellungspflichtigen zu bezeichnen, deren Blödsinn, auffallende Krüppelhaftigkeit oder Siechthum nach der Bestätigung des Gemeindevorstandes und von wenigstens zwei Gemeindegliedern, welche zu derselben Stellung berufene und nicht gleichfalls offenkundig untaugliche Söhne haben in der Gemeinde bekannt ist, und keiner ärztlichen Bestätigung bedarf.

Als von Amtswegen zu Befreiende (§§. 14 bis einschließlich 21) sind nur jene zu bezeichnen, deren Befreiungstitel der Bezirksbehörde authentisch nachgewiesen vorliegt.

§. 27.

Die Bezirksbehörde macht die Verzeichnisse in den Gemeinden mit der Aufforderung kund, daß Jedermann, der

- a) eine Anlassung oder unrichtige Eintragung anzeigen, oder
- b) gegen die geschehene Bezeichnung eines zur Stellung Berufenen als offenkundig untauglich oder als von Amtswegen befreit, Einsprache erheben will, oder
- c) von der Pflicht zum Eintritte in das Heer befreit zu sein glaubt, berechtigt ist, sein Anbringen bei der Bezirksbehörde innerhalb der von derselben nach den Communications-Verhältnissen zu bestimmenden Zeit zu stellen und dessen Standhältigkeit nachzuweisen.

Dabei ist zu bemerken, daß auf später vorgebrachte Befreiungsansprüche eine Rücksicht nicht mehr genommen werden darf, den Fall allein ausgenommen, wo es nicht möglich war, den Anspruch vor Ablauf jener Frist geltend zu machen.

§. 24.

Kto na podstawie któregokolwiek z postanowień, zawartych w §§. 14 aż łącznie do 20 uwolnionym został od wojska, później zaś od tego tytułu uwolnienia odstąpił, lub warunek tegoż wypełnić zaniechał, podlega w ciągu lat, ustanowionych w §. 3, obowiązkości wojskowej w tej klasie wieku, w której dostąpi uwolnienia którego się domagał (§. 30).

Rozdział piąty.

Postępowanie przy odstawie.

§. 25.

Władza polityczna powiatowa ułoży przy pomocy gmin i prowadzących matrykuły spisy powołanych w każdej gminie do odstawy wedle przynależności, i oznaczy uchodzących powszechnie za niezdolnych, jako też z urzędu uwolnionymi być mających.

§. 26.

Za niezdolnych wedle powszechnego uznania oznaczyć ma władza powiatowa tych ulegających odstawie, których głupowatość, widoczna ułomność lub chorowitość wedle potwierdzenia przełożonego gminy i przynajmniej dwóch członków gminy, którzy mają synów do tej samej odstawy powołanych atoli nieuchodzących także powszechnie za niezdolnych, wiadoma jest w gminie, i nie potrzebuje potwierdzenia lekarskiego.

Jako z urzędu uwolnieni być mający (§§. 14 aż łącznie do 21) oznaczeni być mają tylko ci, których tytuł uwolnienia autentycznie wykazany jest przed władzą powiatową.

§. 27.

Władza powiatowa obwieści spisy w gminach z tém wezwaniem, iż każdy, który

- a) donieść miał o opuszczeniu lub też nieprawdziwém wciągnięciu, albo
- b) przeciw oznaczeniu powołanego do odstawy za niezdolnego wedle uznania powszechnego lub za uwolnionego z urzędu opozycyję podnieść chciał, lub
- c) od obowiązku wojskowości sądził się być uwolnionym, prawo ma, wnieść podanie swoje do władzy powiatowej w ciągu czasu, przez nią wyznaczonym być mającego wedle stósunków komunikacyjnych, i wykazać słuszność onegoż.

Przytém nadmienić należy, iż później wytoczone pretensyje uwolnienia nie będą uwzględnione, wyjąwszy ten przypadek, że niepodobnym było przed upływem terminu domagać się prawa swego.

§. 28.

Die in Folge der erhaltenen Anzeigen oder Einsprachen berichtigten Verzeichnisse, sind von der Bezirksbehörde sammt den Befreiungs-Anbringen der Kreisbehörde (Comitatsbehörde, Provinzial-Delegation) vorzulegen, welche selbe zu prüfen und über die Befreiungs-Anbringen im Wege einer Commission, zu welcher auch der Commandant des betreffenden Ergänzungs-Bezirks-Commando oder ein Stellvertreter desselben beizuziehen ist, zu entscheiden hat.

Die Kreisbehörde läßt sodann die hiernach ergänzten Verzeichnisse in den Gemeinden nochmals und mit dem Beisatze kundmachen, daß Einsprachen gegen bewilligte oder versagte Befreiungen längstens binnen vierzehn Tagen an die politische Landesstelle eingebracht werden können, jedoch einhaltende Wirkung nicht haben.

§. 29.

Die Losung wird unmittelbar vor der Stellung nach der Reihe der aufgerufenen Altersklassen von der jüngsten angefangen, und in jeder Altersklasse nach der alphabetischen Namensreihe, von einem gezogenen Buchstaben beginnend, vorgenommen.

Jedermann steht frei, bei der Losung anwesend zu sein; den Eltern oder Vormündern der Losenden gebührt der Vorzug des Zutrittes, wenn der Versammlungsort nicht alle Personen, die sich einfinden, fassen sollte.

Jede gezogene Losnummer ist unabänderlich und bleibt bis zur nächsten Heeresergänzung gültig.

§. 30.

Wenn ein Stellungspflichtiger in dem Verzeichnisse (§. 25), oder ein Eingeschriebener beim Losen übergangen worden sein sollte, so ist eine Nachlosung für jede Stellung, bei welcher die Auslassung stattgefunden hat, in der Art vorzunehmen, daß der Nachlosende aus so vielen Losen, als bei der Hauptlosung vorhanden waren, und so vielen mehr, als Nachlosende sind, ein Los zieht, welches sodann dem Lose der gleichen Zahlengröße aus der Hauptlosung als Bruchtheil vorgesezt wird.

§. 31.

In der Stellungsliste sind zuerst die bis zum Beginne der Stellung eingetretenen Freiwilligen und die durch Erlag der Tage Befreiten, dann die bis dahin von Amtswegen Gestellten, hierauf die zu solchen Stellungen Vorgemerkten, endlich die übrigen der Stellung Unterliegenden nach den Altersklassen und in jeder Altersklasse nach den Losnummern einzutragen.

§. 32.

Die Stellung zum Heere hat für jeden Kreis durch eine oder mehrere gemischte Commissionen zu geschehen, welche sich nach Erforderniß an die ausgemittelten Stellungsplätze verfügen.

§. 28.

Spisy, sprostowane w skutek odebranych doniesień lub opozycji, przedłożyć ma władza powiatowa wraz z podaniami o uwolnienie władzy obwodowej (władzy komitatowej, delegacyi prowincyjaldnej), która takowe rozpoznawać a względem podań o uwolnienie komisjonalnie rozstrzygać będzie, do czego téż przybranym być ma komendant dotyczącej komendy okręgu uzupełnienia lub zastępca jego.

Władza obwodowa każe następnie spisy w ten sposób uzupełnione w gminach jeszcze raz obwieścić z tym dodatkiem, iż wniesione być mogą opozycyje przeciw dozwolonym lub odmówionym uwolnieniom najdalej w ciągu dni czterech do władzy politycznej krajowej, jednakże mocy wstrzymującej mieć nie będą.

§. 29.

Wylosowanie przedsięwziętém będzie przed samą odstawą wedle kolejności powołanych klas wieku począwszy od najmłodszej, a w każdej klasie wieku wedle alfabetycznej następności imion, poczynając od litery wylosowanej.

Każdemu wolno obecnym być przy losowaniu; rodzicom atoliż lub opiekunom indywiduów wylosowanemi być mających, przysłuża pierwszeństwo przystępu, gdyby miejsce zgromadzenia nie mogło pomieścić wszystkich osób, znajdujących się.

Każdy wyciągniony numer losu jest niezmienny i pozostaje w mocy aż do następującego uzupełnienia wojska.

§. 30.

Gdyby odstawie ulegający w spisie (§. 25), lub zapisany przy wylosowaniu pominiętym był, wówczas wylosowanie dodatkowe względem każdej odstawy, przy której wypuszczenie miejsce miało, w ten sposób ma być przedsięwzięte, iż dodatkowo losujący z tyłu losów, ile znajdowało się ich w losowaniu główném, a nadto tyłu, ilu jest dodatkowo losujących, wyciągnie los, który przed losem równej ilości liczby z głównego losowania jako ułamek będzie zamieszczony.

§. 31.

W liście odstawczej wciągnieni być mają najprzód ochotnicy wstępujący aż do chwili poczynającej się odstawy, tudzież uwolnieni przez złożenie taksy, potem odstawieni do onej chwili z urzędu, następnie do takich odstaw zanotowani, nakoniec inni odstawie ulegający wedle klas wieku a w każdej klasie wieku wedle numerów losu.

§. 32.

Odstawienie do wojska odbywać się ma dla każdego obwodu przez jedną lub więcej komisyj mieszanych, udających się wedle potrzeby na oznaczone miejsca odstawy.

§. 33.

Die Kreisbehörde beruft die zur Deckung der auf den Stellungsbezirk entfallenden Ergänzungsmannschaft erforderliche Zahl von Stellungspflichtigen, nach der Reihe in der Stellungsliste, vor diese Commission, welche in Gegenwart sämtlicher Commissionsglieder die Prüfung der Tauglichkeit mit möglichster Beobachtung der Schicklichkeit vornimmt.

Dem Vater oder Vormunde des zu Untersuchenden ist gestattet, hierbei gleichfalls gegenwärtig zu sein.

§. 34.

Kann ein zum Eintritte in das Heer Berufener bei der Losung nicht eingereicht werden, so ist dessen nachträgliche Stellung von der politischen Behörde durch die vorschriftsmäßigen Mittel zu veranlassen, inzwischen hat nach der Reihe in der Stellungsliste der nächste Taugliche, welcher sonst als überzählig entfallen wäre, an seine Stelle in das Heer einzutreten; er wird jedoch, wenn die Stellung des Abwesenden binnen vier Monaten erwartet werden kann, in der Stellungsliste als Nachmann vorgemerkt, und auf vier Monate beurlaubt.

In Kriegszeiten, und bei drohendem Ausbruche eines Krieges, findet die Bezeichnung und Beurlaubung von Nachmännern nicht Statt.

§. 35.

Stellungspflichtige, über deren Tauglichkeit die Stellungscommission sich nicht zu einigen vermochte, sind der in jedem Lande zu bestellenden gemischten Ueberprüfungskommission zur Entscheidung vorzustellen.

Ihrer Entscheidung sind auch solche, bereits an das Heer abgegebene Stellungspflichtige zu unterziehen, welche binnen drei Monaten, vom Tage ihrer Stellung an gerechnet, als dienstuntauglich zur Entlassung angetragen werden.

Gegen ein Erkenntniß dieser Commission findet eine weitere Berufung nicht Statt.

Sechstes Hauptstück.

Besondere Bestimmungen über die Stellung für die kaiserliche Marine.

§. 36.

Stellungspflichtige Seelente und Schiffshandwerker werden, soweit als thunlich, zum Dienste für die kaiserliche Marine berufen.

§. 37.

Die zur weiten Fahrt patentirten Schiffscapitäne und Schiffslieutenants werden nur im Falle eines Krieges, wenn es der außerordentliche Bedarf erfordert, und zwar die ersteren als Aushilfsofficiere, die letzteren als provisorische Marinecadeten zum Flottendienste, dabei immer zuerst die im Alter jüngsten berufen und sogleich entlassen, sobald die Nothwendigkeit ihrer Dienstleistung aufhört.

§. 33.

Władza obwodowa powała ulegających odstawie w liczbie potrzebnej do pokrycia ludzi uzupełnienia, przypadających na okrąg odstawczy, wedle kolejności w liście odstawczej przed komisję rzeczoną, która w obecności wszystkich członków komisyjnych rozpoznawać będzie zdolność z jak najściślejszym zachowaniem przyzwoitości.

Ojcu lub opiekunowi mającego być dochodzonym wolno równie przy tém być obecnym.

§. 34.

Jeżeli powołany do wojska przy losowaniu nie może być odstawionym, władza polityczna zarządzić ma późniejszą odstawę jego środkami prawnie przepisanimi, tymczasem wedle kolejności w liście odstawczej w jego miejsce wstąpić ma do wojska najbliższy uzdolniony, któryby w innym razie jako nadliczbowy odpadł; tenże jednak, jeżeli odstawa nieobecnego w ciągu czterech miesięcy nastąpić może, zanotowany będzie w liście odstawczej jako następnik, i na urlop puszczony na cztery miesiące.

W czasie wojny lub grożącego wybuchu téjże, nie ma miejsca ani oznaczenie ani urlopowanie następnych.

§. 35.

Ulegający odstawie, względem których zdolności nie mogła się porozumieć komisja odstawcza, przedstawieni być mają komisji mieszanej nadrozpoznawczej do rozstrzygnięcia, która w każdym Kraju ustanowioną być ma.

Jéj rozstrzygnięciu poddani być mają także ci do wojska już oddani odstawie ulegający, którzy w ciągu trzech miesięcy licząc od dnia ich odstawy, jako niezdolni do służby będą zaproponowani.

Przeciw orzeczeniu téj komisji nie ma miejsca dalsze powołanie.

Rozdział szósty.

Szczególne postanowienia co się tyczy odstawy do marynarki Cesarskiej.

§. 36.

Marynarze i rzemieślnicy okrętowi odstawie ulegający powołani będą o ile tego potrzeba wymaga do służby marynarskiej Cesarskiej.

§. 37.

Patentowani do dalekiej jazdy kapitanowie i porucznicy okrętowi powołani będą do floty tylko w razie wojny, jeżeli tego nadzwyczajna wymaga potrzeba, a to owi jako oficerowie pomocniczy, ci jako prowizoryczni kadeci marynarscy, przytém zawsze najpierw co do wieku najmłodszy i będą natychmiast uwolnieni, skoro ustanie potrzeba ich użycia do służby.

§. 38.

Eine Bewilligung zur Einschiffung kann bei vorhandener Nothwendigkeit den in der ersten oder zweiten Altersklasse stehenden, oder während der Reise in die erste Altersklasse tretenden eingeschriebenen Seelenten von der politischen Behörde bis auf die Dauer von achtzehn Monaten, den in höheren Altersklassen befindlichen bis auf die Dauer von drei Jahren ertheilt werden.

Von dem Zeitpunkt an, wo die Stellung kundgemacht wurde, bis zu deren Abschlusse sind Bewilligungen zum Einschiffen den zur Stellung berufenen Seelenten nicht zu erfolgen.

Siebentes Hauptstück.

Von der freiwilligen Erneuerung der Dienstverpflichtung im Heere.

§. 39.

Jedem, welcher die gesetzliche Dienstzeit (§. 6) vollendet, hiebei sich gut betragen hat, und zu einem Waffendienste noch tauglich ist, wird gestattet, seine Dienstleistung statt des Uebertrittes in die Reserve und über selbe hinaus von Jahr zu Jahr, oder auf unbestimmte Zeit freiwillig fortzusetzen.

§. 40.

Die allgemeine Stellvertretung im Heere und die besondere zwischen Brüdern bleiben nach der Vorschrift vom 21. Februar 1856*) in Kraft.

Achtes Hauptstück.

Von den Kosten der Heeresergänzung.

§. 41.

Die Kosten des Erscheinens zur Lösung und Stellung hat der Stellungspflichtige selbst zu tragen; Mittellose sind von der Gemeinde zu unterstützen, welche auch die Kosten der Reise des Gemeindevorstehers und ämtlichen Begleiters der Stellungspflichtigen aus dem Anlasse der Heeresergänzung treffen.

Die Kosten der Reise des zu Ueberprüfenden und der ihm beizugebenden Begleitung leistet der Staatschatz.

Alle übrigen Kosten der Heeresergänzung sind nach den für die Amtsführung der betreffenden Behörde bestehenden Grundsätzen zu bestreiten.

Neuntes Hauptstück.

Von der Entlassung aus dem Heere.

§. 42.

Die Entlassung aus dem Heere hat sogleich nach vollendeter gesetzlicher Dienstesdauer, und zwar nach den hierüber für das Heer bestehenden Vorschriften stattzufinden;

*) Reichs-Gesetz-Blatt Nr. 27. (Landes-Regierungs-Blatt für das Krakaner Verwaltungsgebiet, Jahrgang 1856, Erste Abtheilung, VII. Stück, Nr. 32, Seite 35).

§. 38.

Pozwolenie do wsiadania na okręt udzieloném być może w razie zachodzącej potrzeby zostającym w pierwszej lub drugiej klasie wieku, lub podczas podróży w pierwszą klasę wieku wstępującym marynarzom ze strony władzy politycznej na ciąg aż do miesiący ośmnastu, znajdującym się w wyższych klasach wieku aż do lat trzech.

Od chwili, kiedy odstawa została obwieszoną, aż do jej ukończenia, nie będą wydawane pozwolenia do wsiadania na okręt marynarzom, do odstawy powołanym.

Rozdział siódmy.

O dobrowolném odnowieniu służby wojskowej.

§. 39.

Kto przepisany czas służby (§. 6) ukończył, oraz dobrze się sprawował i zdolnym jeszcze jest do służby wojskowej, temu wolno będzie i nadal pełnić takową zamiast przejścia do rezerwy nawet nad czas téjże, od roku do roku, lub przez ciąg nieokreślony.

§. 40.

Ogólne zastępstwo we wojsku tudzież szczególne między braćmi pozostaje w mocy, wedle przepisu z dnia 21. Lutego 1856 r. *).

Rozdział ósmy.

O kosztach uzupełnienia wojska

§. 41.

Koszta znajdowania się przy losowaniu i odstawie ponosić będzie do tego obowiązany; niemający ze strony gminy wspierani być winni, na którą téż i koszta podróży przełożonego gminnego i urzędowego konwoju ulegających odstawie z powodu uzupełnienia wojska przypadają.

Koszta podróży pod superrewizyję podciągniętego, jako téż konwoju jemu oddanego ponosić będzie Skarb Państwa.

Wszelkie inne koszta uzupełnienia wojska opędzone być winny wedle zasad istniejących dla czynności urzędowych władzy dotyczącej.

Rozdział dziewiąty.

O dymisji z wojska.

§. 42.

Dymisyja z wojska miejsce mieć winna zaraz po ukończonym prawnym ciągu służby, a to wedle przepisów w téj mierze dla wojska istniejących; w ra-

*) Dziennik Praw Państwa Nr. 27. (Dziennik Rządu Krajowego dla Okręgu Administracyjnego Krakowskiego, Rok 1856, Oddział pierwszy, Część VII, Nr. 32, Stronica 35.

im Falle eines Krieges findet die Entlassung in der Regel nicht— und nur in Folge Allerhöchster Anordnung Statt.

Vor vollendeter Dienstzeit wird eine Entlassung ohne Erlag der Befreiungstage, worüber die im §. 40 bezogene Vorschrift maßgebend ist, nur bewilliget:

- a) Bei einer gesetzwidrigen Stellung;
- b) wenn der Vater oder Vormund eines minderjährigen Freiwilligen, gegen dessen ohne seine Zustimmung geschehenen Eintritt in das Heer binnen drei Monaten vom Tage, als ihm dieser Eintritt und die ihm zur Einsprache gegen denselben zukommende Frist bekannt gegeben wurde, bei der Personalinstanz des Vaters oder bei der Vormundschaftsbehörde des Mündels Einsprache erhebt;
- c) bei eingetretener unbehebbarer Dienstesuntauglichkeit;
- d) wenn der Soldat in eines der in den §§. 13, Zahl 1, 2, 3 und 21, Zahl 18, 19 bezeichneten Verhältnisse gelangt; endlich
- e) dem als Nachmann Gestellten und als solchen Vorgemerkten (§. 34), sobald derjenige, wegen dessen Abwesenheit die Stellung des Nachmannes stattfand, binnen vier Monaten— vom Tage der Stellung gerechnet— in das Heer eintritt.

Burden in einem Losungsbezirke mehrere Nachmänner für abwesende Stellungspflichtige gestellt und als solche vorgemerkt, so hat bei dem innerhalb vier Monaten erfolgenden nachträglichen Eintritte eines dieser Stellungspflichtigen in das Heer derjenige Nachmann auf die Entlassung Anspruch, welcher mit der höchsten Losnummer eingezeichnet worden war.

§. 43.

In den Fällen a) und c), vorausgesetzt, daß zugleich außer Zweifel gestellt wird, die Untauglichkeit habe bereits zur Zeit der Einreihung bestanden, ist, wenn drei Monate seit derselben nicht verflossen sind, der nächste Taugliche, welcher früher als überzählig entfallen war, zu stellen.

Findet die Entlassung jedoch erst nach drei Monaten Statt, so ist dieser Ersatz bei der nächsten Heeresergänzung zu leisten.

Diejenigen, welchen bei solchen Stellungen ein Verschulden zur Last fällt, haben dem Staatsschatze für die auf den Entlassenen verwendeten Kosten einen Pauschalbetrag von einundzwanzig Gulden österreichischer Währung zu erlegen und unterliegen überdieß der besonderen Abndung, welche sie nach dem Strafgesetze oder den Dienstvorschriften zu treffen hat.

Dem durch eine ungesetzliche Stellung ohne eigenes Verschulden zu Schaden gekommenen steht der Ersatzanspruch gegen die Schuldtragenden frei.

zie wojny dymisyja w powszechności nie znajduje miejsca — chyba tylko za Rozporządzeniem Najwyższem.

Przed ukończeniem czasu służby dymisyja bez złożenia taxy uwolnienia, względem czego przepis w §. 40 przytoczony za prawidło służyć ma, dozwoloną będzie tylko:

- a) W razie odstawy wbrew przepisom wykonanej;
- b) gdy ojciec lub opiekun małoletniego ochotnika reklamacyję czyni pierwszy przed instancją swoją osobistą, drugi przed władzą opiekuńczą, przeciw jego wstąpieniu do wojska bez zezwolenia swego, w ciągu miesięcy trzech licząc od dnia, w którym mu wstąpienie takowe i termin do reklamacyi przysługujący wiadomym został;
- c) w razie nastąpionėj niezdolności służbowej, uchylić się nie dającėj;
- d) gdy żołnierz przyjdzie w jeden z stósunków, w §§. 13, Liczba 1, 2, 3, tudzież 21, Liczba 18, 19 wskazanych; nakoniec
- e) dla odstawionego tytułem następnika, który jako taki był zanotowanym (§. 34), skoro ten, z powodu którego nieobecności odstawa następnika miejsce miała, w ciągu czterech miesięcy — licząc od dnia odstawy — do wojska wstąpił.

Gdyby w którym okręgu losowania kilku następników za nieobecnych odstawie ulegających było odstawionych i tym tytułem zanotowanych, wówczas przy późniejszym do wojska wstąpieniu, miejsce mającém w ciągu czterech miesięcy ze strony któregośkolwiek z indywiduów, odstawie ulegających, prawo mieć będzie do dymisyi ten z następników, który wcielonym został z najwyższym numerem losu.

§. 43.

W przypadkach a) i c), gdy zarazem niewątpliwém się wykaże, iż niezdolność już w czasie wcielenia zachodziła, jeżeli od chwili tegoż nie upłynęło miesięcy trzy, odstawiony być winien najbliższy uzdolniony, który pierwój odpadł jako nadliczbowy.

Jeżeli zaś dymisyja dopiéro po trzech miesiącach miejsce miała, wówczas brak ten zastąpionym będzie dopiéro przy następującém uzupełnieniu wojska.

Ci, na których przy odstawach takowych wina ciąży, złożyć mają do Skarbu Państwa za koszta na dymisyjonowanego poniesione kwotę pauszalną złotych reńskich waluty austryjackiej dwadzieścia jeden, nadto podlegają szczególnej karze, jaka na nich przypadnie wedle ustawy karnój albo przepisów służbowych.

Kto przez nieprawną odstawę bez własnej winy szkody doznaje, prawo ma żądać wynagrodzenia od tych, którzy w tém winę mają.

In allen sonstigen Fällen der Entlassung wird weder ein Ersatz für den Mann, noch ein Ersatz von Kosten an den Staatsschatz in Anspruch genommen.

Behtes Hauptstück.

Von den gesetzlichen Folgen und Strafen der Außerachtlassung der Bestimmungen dieses Gesetzes.

§. 44.

Wenn ein zu der ersten und zweiten oder zu den aufgerufenen höheren Altersclassen Gehörender eine Reise, zu welcher er nach den bestehenden Passvorschriften eine Reisebewilligung bedarf, ohne diese Bewilligung unternimmt (§§. 7, 38), so verliert er die Vortheile der Reihung nach den Altersclassen und dem Lose, und wird für den Losungsbezirk, in welchem er aufgegriffen wurde, gestellt.

Ein Stellungspflichtiger, welcher die im §. 7 angeordnete Meldung seines Aufenthaltes an den Gemeindevorstand zu machen unterließ, ohne hievon durch ein für ihn unüberwindliches Hinderniß abgehalten worden zu sein, wird für dieses Versäumniß ohne Rücksicht auf die weitere gesetzliche Behandlung mit einer dem Armenfonde zufallenden Geldstrafe bis Einhundert Gulden österreichischer Währung, oder sollte er selbe zu erlegen außer Stande sein, mit Verhaft bis zur Dauer eines Monates bestraft.

Wer sich mit Uebertretung des im §. 8 enthaltenen Verbotes verehelicht hat, wird in seiner Altersklasse ohne Lösung gestellt, im Falle der Untauglichkeit aber nach den Bestimmungen des §. 35 des Gesetzes über die Ehen der Katholiken*) und des §. 507 des allgemeinen Strafgesetzes bestraft.

Gegen Diejenigen, welche zu der verbotenen Verehelichung schuldbar mitgewirkt haben, ist eine dem Armenfonde zufallende Geldstrafe bis Einhundert Gulden österreichischer Währung oder nach Umständen Verhaft bis zur Dauer eines Monates zu verhängen, falls sie nicht als im Staatsdienste stehend, nach den Dienstvorschriften zu behandeln sind.

§. 45.

Wer zum Erscheinen vor der Stellungscommission verpflichtet ist und ohne hinreichende Entschuldigung ausbleibt, wird als stellungsflüchtig, wer ihm hiebei wissentlich mithilft, als Mitschuldiger an der Stellungsflucht behandelt.

Ein Stellungsflüchtiger, welcher diensttauglich erkannt wird, hat, ausgenommen wenn er sein Ausbleiben rechtfertigen könnte, im Falle er freiwillig erschienen ist, Ein Jahr, im Falle aber, daß er zwangsweise zur Stellung gebracht wurde, zwei Jahre über die ordentliche Dienstesdauer (§. 6) zu dienen.

*) Reichs-Gesetz-Blatt vom Jahre 1856, XLVI. Stück, Nr. 185. (Landes-Regierungs-Blatt für das Krakaner Verwaltungsgelbiet, Jahrgang 1856, XLIV. Stück, Nr. 190, Seite 492).

We wszystkich innych przypadkach dymisyi, nie ma miejsca ani zastąpienie dymisyjonowanego, ani téż wynagrodzenie kosztów dla Skarbu Państwa.

Rozdział dziesiąty.

O prawnych skutkach i karach zaniedbania postanowień niniejszej ustawy.

§. 44.

Kto z należących do pierwszej i drugiej klasy lub do powołanych wyższych klas wieku bez pozwolenia w podróż się udaje, do której wedle istniejących przepisów paszportowych pozwolenia potrzebuje (§§. 7, 38), ten traci korzyści wcielenia wedle klas wieku i losu, i odstawionym będzie na rachunek tego okręgu losowania, w którym schwytanym będzie.

Ulegający odstawie, który zaniedba uczynić u przełożonego gminnego zarządzone w §. 7 oznajmienie o pobycie swoim, nie będąc od tego wstrzymanym przeszkodą nieodbitą, ukaranym być ma za to zaniedbanie bez względu na dalsze z nim postępowanie przypadającą do funduszu ubogich karą pieniężną aż do stu złotych waluty austryjackiej, albo gdyby nie był w stanie złożyć takiej, aresztem aż do jednego miesiąca.

Kto się ożeni przestępując zakaz §. 8 odstawionym będzie w swojej klasie wieku bez losowania, w razie niezdolności zaś karany wedle postanowień §. 35 ustawy o małżeństwach katolickich *) i §. 507 powszechnej ustawy karniej.

Przeciw tym, którzy z winą swą przyczynili się do zakazanego poślubienia, orzeczoną być ma przypadająca funduszowi ubogich kara pieniężna aż do stu złotych waluty austryjackiej albo wedle okoliczności areszt aż do jednego miesiąca, jeżeliby jako w służbie rządowej zostający nie mieli być traktowani wedle przepisów służbowych.

§. 45.

Kto obowiązany jest do stawienia się przed komisją odstawczą, a obowiązki temu nie uczynił zadosyć bez dostatecznego usprawiedliwienia się, traktowanym będzie jako zbiegły od odstawy, a kto mu przy tém z wiedzą pomocnym jest, jako spółwinny zbiegostwa takowego.

Zbiegły od odstawy, za zdolnego uznany, obowiązany będzie, wyjąwszy że usprawiedliwi niestawiennictwo swoje, w razie dobrowolnego stawienia się, służyć jeden rok, w razie zaś przymusowego dostawienia, lat dwa nad zwyczajny czas służby (§. 6).

*) Dziennik Praw Państwa z roku 1856, Część XLVI, Nr. 185 (Dziennik Rządu Krajowego dla Okręgu Administracyjnego Krakowskiego, Rok 1856, Oddział pierwszy, Zeszyt XLIV, Nr. 190, Stronica 492).

Wird ein Stellungsflüchtiger, welcher sich nicht rechtfertigen konnte, dienstuntauglich befunden, so trifft ihn Verhaft, im ersteren Falle bis vierzehn Tage, im letzteren bis auf Einen Monat.

Hat aber der Stellungsflüchtige bereits das 36. Lebensjahr (§. 2) überschritten und kann er nicht nachweisen, daß er schon zur Zeit, wo er in die erste Altersklasse eintrat, dienstuntauglich gewesen ist, so wird er mit Verhaft bis auf sechs Monate bestraft.

Der Stellungsflüchtige wird zur Ergänzung des Losungsbezirkes, in welchem er aufgegriffen wurde, gestellt.

Mitschuldige an der Stellungsflucht werden mit Verhaft bis zu drei Monaten bestraft.

Wer die Ergreifung eines Stellungsflüchtigen bewirkt, erhält durch die politische Landesstelle eine Belohnung im Betrage von vierundzwanzig Gulden österreichischer Währung aus dem Staatsschatze gegen Ersatz aus dem Vermögen des Stellungsflüchtigen und der Mitschuldigen.

§. 46.

Ein nach dem Strafgesetze (§§. 409 und 410) wegen Selbstverstümmelung Verurtheilter hat zwei Jahre über die gesetzliche Dienstdauer (§. 6) zu dienen.

Fünftes Hauptstück.

Von der Ergänzung des Heeres in der Militärgränze.

§. 47.

Die Ergänzung des Heeres in der Militärgränze wird durch das Gesetz vom 7. Mai 1850*) und die Conscriptiions- und die Enrollirungsnorm vom Jahre 1852**) geregelt.

*) Reichs-Gesetz-Blatt vom Jahre 1850, LXXVII. Stück, Nr. 243.

**) Reichs-Gesetz-Blatt vom Jahre 1852, XXVIII. Stück, Nr. 100.

Gdyby zbiegły od odstawy, niemogący się usprawiedliwić, za nie zdolnego był uznany, karany być ma aresztem w pierwszym przypadku aż do dni czter-nastu, w drugim aż do jednego miesiąca.

Jeżeliby zaś zbiegły od odstawy przekroczył już 36 rok wieku a nie był w stanie wykazać, iż już w tym czasie, gdy w pierwszą klasę wieku wstąpił, do służby niezdolnym był, karany być ma aresztem aż do sześciu miesięcy.

Zbiegły od odstawy odstawionym będzie do uzupełnienia w tym okręgu losowania, w którym schwytanym był.

Spółwinni w zbiegostwie od odstawy karani będą aresztem aż do trzech miesięcy.

Kto skutecznie schwyta zbiegłego od odstawy, otrzyma przez polityczną władzę krajową nagrodę w kwocie dwudziestu czterech złotych w walucie austryjackiej ze Skarbu Państwa za wynagrodzeniem tegoż z majątku zbiegłego od odstawy i spółwinnych.

§. 46.

Skazany wedle ustawy karniej (§§. 409 i 410) z powodu samowolnego kalectwa służyć ma lat dwa nad prawny ciąg służby (§. 6).

Rozdział jedenasty.

O uzupełnieniu wojska w Pograniczu Wojskowym.

§. 47.

Uzupełnienie wojska w Pograniczu Wojskowym uregulowaném jest ustawą z dnia 7. Maja 1850 r. *) i normałem konskrypcyjnym i inrolacyjnym z r. 1852 **).

*) Dziennik Praw Państwa z roku 1850, Część LXXVII, Nr. 243.

***) Dziennik Praw Państwa z roku 1852, Część XXVIII, Nr. 100.

